

investointitarpeita ja mittakaava-etuja eivätkä olemassa olevaa infrastruktuuria. Nopeampi talouskehitys, alueellisten talusklustereiden kehittyminen ja asianmukaiset julkisen vallan toimenpiteet voisivat edesauttaa alueiden sulautumista esimerkiksi luomalla Pietarin, Leningradin alueen, Pihkovan ja Novgorodin yhdistävän ”superalueen”. Miten tämä houkutteleva visio kilpailukykyisistä alueellisista klustereista voitaisiin istuttaa nykyisiin keskuhallinnon sanelemiin hallintomalleihin?

Avoimia kysymyksiä

1) Jos vertikaalisen valtarakenteen vahvistuminen jatkuu ja alue-tason viranomaiset menettävät edelleen vapauttaan hallita omaa kehitystään, Venäjä jättää käyttämättä mahdollisuuden, jonka muissa maissa alueet ovat hyödyntäneet — mahdollisuuden kehittää luontaisia voimavarojaan klustereiden tai innovaatioverkostojen muodossa ja täten parantaa kansainvälistä kilpailukykyään. Venäjän integroitua maailmantalouteen sen intresseissä on kehittää alueitaan eikä tukahduttaa niitä hallinnollisesti.

2) Jotkut hyväosaiset alueet voivat edelleen kehittyä taloudellisesti turvautumalla federaatiokeskuksen ulkopuolisiin resursseihin. Esimerkiksi Venäjän eurooppalaisen osan alueet, jotka rajautuvat nykyisiin ja tuleviin EU-maihin, voivat saada rahoitusta EU:n raja-alueohjelmien kautta. Myös ulkomaiset investoinnit voivat kasvattaa tiettyjen vetovoimaisten alueiden veropohjaa, koska yritysten omaisuusverot kerätään aluetasolla ja maaverot paikallistasolla. Mitkä ovat tämän finanssipoliittiset seuraukset?

3) Tuleeko reaali-investointeja olemaan tarpeeksi kestävä kasvun turvaamiseksi? Kuinka

pitkään kituvien neuvostokauden aikaisten teollisuudenalojen varjo tulee häilymään talouden yllä? Mitkä ovat pienten ja keskisuuren yritysten mahdollisuudet kasvattaa rooliaan Venäjän taloudessa?

Oli luontevaa, että seminaari päättyi keskusteluun kahdesta alueesta (Luoteis-Venäjä ja siellä erityisesti Kaliningrad), jotka saattavat vahvimmin haastaa kes-

kusvallan. Tällä kertaa alueet saivat viimeisen sanan ja ne saattavat saada sen myös Venäjän tulevassa talouskehityksessä huolimatta vastuksen tarjoavista keskusvallan hallintouudistuksista.

Englannista kääntänyt Päivi Karhunen (karhunen@hkkk.fi), jolta voi myös tiedustella seminaarimateriaalia.

Joan Löfgren

Korjaus

Idäntutkimus 3/2003 arvosteluosastossa oli arvostelijan nimi jäänyt erehdyksessä pois. Teoksen *Autoritäre Regime in Ostmitel- und Südosteuropa 1919-1944* arvostelija oli **Michael Jonas**,

Helsingin yliopiston historian laitoksen tutkija. Samoin **Mihail Lotmanin** kirjoittajatietoihin oli jäänyt puutteita, jotka on oikaistu tähän numeroon. Toimitus painottelee virheitä.